

BOSNA I HERCEGOVINA
REPUBLIKA SRPSKA
VRHOVNI SUD REPUBLIKE SRPSKE
BROJ: 71 0 Mal 303190 21 Rev
Banjaluka, 23.03.2022. godine

Vrhovni sud Republike Srpske u vijeću sastavljenom od sudija, Tanje Bundalo, kao predsjednika vijeća, Davorke Delić i Gorjane Popadić, kao članova vijeća, u pravnoj stvari tužioca E.M. d.o.o. S., koga zastupa Advokatska firma S. iz B., protiv tuženog S.U. iz B., koga zastupa punomoćnik G.M., advokat iz B., radi duga, odlučujući o reviziji tuženog izjavljenoj protiv presude Okružnog suda u Banjaluci broj 71 0 Mal 303190 20 Gž od 16.11.2020. godine, na sjednici održanoj dana 23.03.2022. godine, donio je

PRESUDU

Revizija se usvaja, preinačava se presuda Okružnog suda u Banjaluci broj: 71 0 Mal 303190 20 Gž od 16.11.2020. godine, tako što se odbija žalba tužioca i potvrđuje presuda Osnovnog suda u Banjaluci broj: 71 0 Mal 303190 19 Mal od 16.07.2020. godine.

Obavezuje se tužilac da tuženom, na ime troškova revizionog postupka isplati iznos od 400,00 KM, u roku od 30 dana od dana prijema prepisa presude.

Odbija se zahtjev tužioca za naknadu troškova sastava odgovora na reviziju.

Obrazloženje

Prvostepenom presudom Osnovnog suda u Banjaluci broj 71 0 Mal 303190 19 Mal od 16.07.2020. godine, odbijen je tužbeni zahtjev tužioca da mu tuženi na ime duga isplati iznos od 528,96 KM i to 500,00 KM na ime glavnog duga, sa zakonskom zateznom kamatom počev od 02.02.2014. godine, kao dana dospjeća duga, pa do konačne isplate, te iznos od 28,96 KM na ime ugovorene kamate.

Obavezan je tužilac da tuženom na ime troškova postupka isplati iznos od 220,00 KM.

Drugostepenom presudom Okružnog suda u Banjaluci broj 71 0 Mal 303190 20 Gž od 16.11.2020. godine žalba tužioca je usvojena, presuda Osnovnog suda u Banjaluci broj 71 0 Mal 303190 19 Mal od 16.07.2020. godine, preinačena tako što je obavezan tuženi da tužiocu na ime duga isplati iznos od 528,96 KM i to 500,00 KM na ime glavnog duga, sa zakonskom zateznom kamatom počev od 02.02.2014. godine pa do isplate, te iznos od 28,96 KM na ime ugovorene kamate.

Obavezan je tuženi da tužiocu naknadi ukupne troškove postupka u iznosu od 1.089,20 KM.

Odbijen je zahtjev tuženog za naknadu troškova sastava odgovora na žalbu u iznosu od 375,00 KM.

Blagovremeno izjavljenom revizijom drugostepenu presudu pobija tuženi iz razloga povrede odredaba parničnog postupka i pogrešne primjene materijalnog prava, s prijedlogom da se revizija usvoji, pobijana presuda preinači, odnosno ukine i predmet vrati na ponovno suđenje.

U odgovoru na reviziju tužilac predlaže da se revizija odbaci, odnosno odbije.

S obzirom na vrijednost pobijanog dijela pravosnažne presude, revizija u ovom predmetu nije dozvoljena, shodno odredbi člana 237. stav 2. Zakona o parničnom postupku („Službeni glasnik RS“ broj: 58/03, 85/03, 74/05, 63/07, 49/09 i 61/13, dalje: ZPP). Međutim, tuženi je u smislu stava 3. i stava 4. navedenog člana, predložio da se revizija dozvoli, navodeći da je u ovom predmetu Vrhovni sud Republike Srpske već zauzeo stav u vezi sa određenim materijalnopравnim pitanjem koje se tiče zastarjelosti potraživanja, ali da je drugostepeni sud odlučio suprotno tom stavu. Takođe navodi da je i Ustavni sud Bosne i Hercegovine u odlukama AP-452/17 i AP-1037/16 zauzeo stanovište da se u pogledu zastarjelosti potraživanja iz ugovora o kreditu primjenjuje odredba člana 372. i 373. Zakona o obligacionim odnosima („Sl. list SFRJ“ broj 29/78, 39/85 i 57/89, te „Službeni glasnik Republike Srpske“ broj 17/93, 3/96, 39/03 i 74/05, u daljem tekstu ZOO).

Ovaj sud je udovoljio tom prijedlogu u cilju obezbjeđenja jedinstvene primjene prava i ravnopravnosti svih u njegovoj primjeni, budući da se ostvario razlog naveden u članu 237. stav 3. tačka 2. ZPP. Naime, drugostepeni sud je odlučio suprotno ranije zauzetim stavovima kod ovog suda, u vezi pitanja zastarjelosti potraživanja kada je u pitanju otplata kredita u ratama (anuitetima), a radi se o pitanju čije rješavanje utiče na donošenje zakonite i pravilne odluke, ne samo u ovom sporu, nego i u drugim sporovima ove vrste.

Revizija je osnovana.

Predmet spora u ovoj parnici je zahtjev tužioca da mu tuženi isplati iznos od 528,96 KM po osnovu duga iz ugovora o prodaji i ustupanju potraživanja od 20.06.2018. godine, sa zakonskom zateznom kamatom, te troškove parničnog postupka.

Na osnovu izvedenih dokaza i rezultata cjelokupnog postupka prvostepeni sud je utvrdio da je između MKP P. S. i tuženog zaključen ugovor o enterprise kreditu broj ... od 31.08.2012. godine na iznos kredita od 1.000,00 KM; da se tuženi obavezao na vraćanje pomenutog iznosa u vremenskom periodu od 18 mjeseci i plaćanje ugovorene kamate u visini od 43,71 KM u skladu sa planom otplate kredita koji je sastavni dio ugovora; da su aneksom ugovora odobrena dodatna novčana sredstva u visini od 500,00 KM, da prema otplatnim planovima obaveza vraćanja prema ugovoru o kreditu je počela 19.09.2012. godine, a prema aneksu ugovora 05.08.2013. godine; da je rješenjem Opštinskog suda u S. broj ... od 05.06.2018. godine dato obavještenje svim primaocima kredita da je zaključen ugovor o prenosu potraživanja za nenaplaćene kredite sa tužiocem; da je tužilac pozvao tuženog da izmiri predmetno potraživanje; da su prema analitičkoj kartici za period od 20.06.2018. do 15.02.2019. godine dugovanja tuženog po osnovu zaključenog ugovora 528,96 KM; da se na glavno potraživanje odnosi iznos od 500,00 KM i 28,96 KM na ime ugovorene kamate; da prema ugovoru o prodaji i ustupanju potraživanja od 20.06.2018. godine proizlazi da je zaključen između Mikrokreditne fondacije P. - u stečaju i E.M.

d.o.o. S. da se ugovorom prenosi potraživanje ili portfolio kojeg P. ima prema dužnicima i to na ime glavnice, kamata i troškova prema listi potraživanja (prilog 5 ugovora); da je obavještenje o prenosu potraživanja nad E.M. objavljeno u D.a.

Odlučujući o istaknutom prigovoru zastarjelosti predmetnog potraživanja prvostepeni sud je našao da su predmetna potraživanja u smislu odredbe člana 372. i 373. Zakona o obligacionim odnosima („Službeni list SFRJ“, broj: 29/78, 39/85, 45/89 i 57/89, te „Službeni glasnik Republike Srpske“, broj 19/93, 3/96, 39/03 i 74/04 - u daljem tekstu: ZOO) zastarjela budući da je najstariji anuitet dospio dana 21.02.2013. godine, a kako je tužba podnesena 21.03.2019. godine protekao je rok od pet godina u kome zastarijeva samo pravo iz koga proističu povremena potraživanja, slijedom čega je odbio tužbeni zahtjev tužioca.

Drugostepeni sud je temeljem odredbe člana 229. stav 1. tačka 1. i 4. ZPP, žalbu tužioca usvojio i presudu Osnovnog suda u Banjaluci broj 71 0 Mal 303190 19 Mal od 16.07.2020. godine, preinačio tako što je obavezan tuženi da tužiocu na ime duga isplati iznos od 528,96 KM i to 500,00 KM na ime glavnog duga, sa zakonskom zateznom kamatom počev od 02.02.2014. godine pa do isplate, te iznos od 28,96 KM na ime ugovorene kamate, te da mu naknadi ukupne troškove postupka u iznosu od 1.089,20 KM.

Obrazložio je da je pogrešno je prvostepeni sud, primjenom odredbe člana 372. i 373. ZOO, zaključio da se radi o povremenim potraživanjima koja zastarijevaju u subjektivnom roku od tri odnosno objektivnom roku od pet godina, budući da se radi o potraživanjima koja proističu iz ugovora o kreditu i koja je tuženom nesporno isplatio prednik tužioca sa kojim je zaključen ugovor o prenosu predmetnih potraživanja nakon što je nad prednikom tužioca otvoren stečajni postupak. Po ocjeni drugostepenog suda na predmetna potraživanja proistekla iz ugovora o kreditu primjenjuje se opšti zastarni rok od 10 godina propisan odredbom člana 371. ZOO. Cijeneći da su sporna potraživanja dospjela u cijelosti na naplatu 05.08.2013. godine, a da je tužba podnesena 21.03.2019. godine, zaključuje da nije protekao opšti zastarni rok od deset godina i da predmetna potraživanja nisu zastarjela.

Pobijana odluka nije pravilna.

Između parničnih stranaka nije sporno da je dana 31.08.2012. godine zaključen naprijed opisani ugovor o kreditu (član 1065. ZOO), za iznos od 1.000,00 i rokom vraćanja od 18 mjeseci, prema anuitetnom planu otplate. Takođe nije sporno ni vrijeme ni iznos izvršenih anuitetnih uplata, te da je davalac kredita to svoje potraživanje ustupio tužiocu na osnovu zaključenog ugovora o ustupanju potraživanja (član 436. ZOO).

Prema odredbi člana 361. stav 1. ZOO, zastarjelost počinje teći prvog dana poslije dana kada je povjerilac imao pravo da zahtijeva ispunjenje obaveze, ako zakonom za pojedine slučajeve nije što drugo propisano, a nastupa kada istekne posljednji dan zakonom određenog vremena (član 362. ZOO). Odredbom člana 371. ZOO propisan je opšti zastarni rok od 10 godina, ako zakonom nije određen neki drugi rok zastarjelosti. Rok zastare za potraživanja povremenih davanja koja dospijevaju godišnje ili u kraćim određenim razmacima vremena (povremena potraživanja), bilo da se radi o sporednim povremenim potraživanjima kao što je potraživanje kamata, bilo da se radi o takvim povremenim potraživanjima u kojima se iscrpljuje samo pravo, posebno je određen i takva potraživanja zastarijevaju za tri godine od dospelosti svakog pojedinog davanja, kako propisuje odredba člana 372. stav 1. ZOO, a isto važi i za

anuitete kojima se u jednakim unapred određenim povremenim iznosima otplaćuje glavnica (stav 2. istog člana). Samo pravo iz koga proističu povremena potraživanja, prema odredbi člana 373. stav 1. ZOO, zastarjeva za pet godina računajući od dospelosti najstarijeg neispunjenog potraživanja, poslije kojeg dužnik nije vršio davanja, a prema stavu 2. ovog člana, kada zastari pravo iz koga proističu povremena potraživanja povjerilac gubi pravo ne samo da zahtijeva buduća povremena davanja, nego i povremena davanja koja su dospjela prije ove zastarjelosti.

Kada je u pitanju konkretni sporni odnos, nesumnjivo je da je ugovoreno anuitetno vraćanje kredita (u jednakim unapred određenim iznosima kojima se plaća i glavnica i kamata). Tuženi je prema analitičkoj kartici tužioca posljednje anuitetno plaćanje izvršio 05.08.2013. godine. Davalac kredita nije koristio pravo iz tačke 9. ugovora o kreditu i nije raskinuo ugovor zbog neplaćanja dospjelih anuiteta. Postupak za naplatu neisplaćenog dijela kredita pokrenut je tužbom od 21.03.2019. godine.

Između dana dospelosti najstarijeg neispunjenog potraživanja poslije koga dužnik nije vršio davanja (19.02.2014. godine, prema anuitetnom planu) i dana podnošenja tužbe (21.03.2019. godine), protekao je rok od 5 godina iz člana 373. stav 1. ZOO, pa je time cjelokupno potraživanje zastarjelo.

Drugačije rečeno, protekom roka od 18 mjeseci na koji je kredit odobren, odnosno protekom roka za plaćanje posljednjeg anuiteta (19.02.2014. godine) je cjelokupni iznos kredita koji nije vraćen dospio na naplatu. Međutim, do tada su ranije dospjeli anuiteti, za čiju naplatu je protekao rok od tri godine (član 372. ZOO), već bili u zastari, a izgubljeno je pravo na naplatu i ostalih, kasnije dospjelih anuiteta (kao budućih davanja) jer je od zadnjeg neplaćenog anuiteta (koji je dospio 19.02.2014. godine) i zadnjeg plaćanja (koje je izvršeno 05.08.2013. godine) do utuženja (21.03.2019. godine), protekao rok od pet godina (član 373. ZOO).

Ni okolnost da je nad davaocem kredita otvoren stečajni postupak, dana 03.06.2015. godine, kada su sva njegova potraživanja sa tim danom dospjela na naplatu, nije od uticaja na računanje zastarjelosti. Naime, otvaranjem stečajnog postupka se ne raskidaju ranije zaključeni ugovori, pa saglasno tome potraživanje dospjelih, a neplaćenih, rata kredita (koje imaju karakter povremenih davanja) kao i potraživanja rata (anuiteta) koje bi dospjele u budućnosti (kao buduća povremena davanja) nisu izgubili karakter povremenih potraživanja na koja se u pogledu zastare primjenjuju odredbe člana 372. i 373. ZOO.

Iz navedenih razloga, nije pravilno pravno shvatanje drugostepenog suda - da se rok zastarjelosti računa primjenom odredbe člana 371. ZOO. Primjena ove zakonske odredbe bi došla u obzir samo u slučaju da je davalac kredita, odnosno tužilac, zbog neredovnog plaćanja dospjelih anuiteta, raskinuo ugovor o kreditu prije isteka ugovorenog roka, kada bi stekao pravo da traži isplatu cijelog duga odjednom, a tuženi izgubio pogodnost da kredit otplaćuje u ratama. Uostalom, takvo pravno shvatanje je već zauzeo ovaj sud (broj: 118-0-SuI-21-000 144) na sjednici građanskog odjeljenja održanoj 23.09.2021. godine.

Prema navedenom, u pobijanoj odluci je pogrešno primjenjeno materijalno pravo slijedom čega je, na osnovu odredbe člana 250. stav 1. ZPP, odlučeno kao u izreci.

Kako je na opisani način ovaj revizioni sud preinačio pobijanu presudu, to je saglasno odredbama člana 397. stav 2. i člana 386. stav 1. ZPP, tužilac (pored obaveze na naknadu

troškova postupka određene prvostepenom presudom) obavezan da tuženom nadoknadi i troškove revizionog postupka, u iznosu od 400,00 KM koji se, saglasno tarifnom broju 2. stav 3. i člana 12 Tarife o nagradama i naknadi troškova za rad advokata („Službeni glasnik RS“ broj: 8/05) sastoje od troškova sastava revizije.

Tužilac je u cjelini izgubio ovaj spor, te saglasno odredbi člana 386. ZPP nema pravo na naknadu troškova od protivne stranke, pa tako ni na troškove uzrokovane sastavljanjem odgovora na reviziju u iznosu od 351,00 KM, zbog čega je takav njegov zahtjev odbijen.

Predsjednik vijeća
Tanja Bundalo

Za tačnost otpravka ovjerava
Rukovodilac sudske pisarnice
Biljana Ačić